

Het verloop van de sociaal-economische indicatoren en de conjunctuur in West-Vlaanderen¹

Nele Depestel

stafmedewerker GOM - West-Vlaanderen

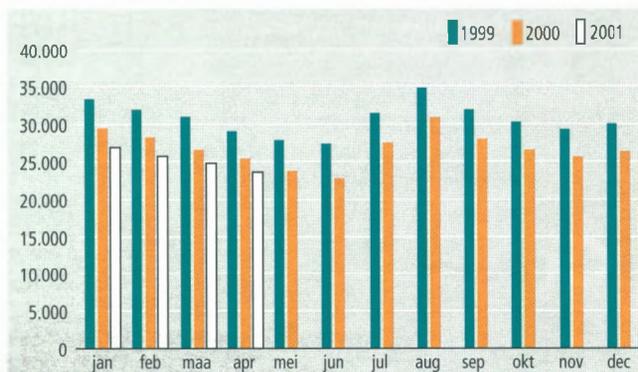
Werkloosheid (bron: VDAB)

Eind april 2001 telde West-Vlaanderen 23.612 werklozen² (zie figuur 1). Ten opzichte van april vorig jaar is dit een afname met 6,9%. De dalende trend van het aantal werklozen zet zich verder, wel verkleinen de relatieve maandelijkse afnames. Vooral bij de mannen verzwakt de afname op jaarbasis. In april 2001 daalde het aantal mannelijke werklozen slechts met 2,7%, het aantal vrouwelijke werklozen daalde met 9,7%. Het aandeel van de vrouwelijke werklozen bedraagt nog steeds meer dan de helft, namelijk 58,2%.

Het Vlaamse Gewest telde eind april 153.745 werklozen. Hier bedroeg de afname op jaarbasis 5,5%, wat dus minder is dan in West-Vlaanderen. Het aandeel vrouwen is in het Vlaamse Gewest wel kleiner dan in West-Vlaanderen, namelijk 56,4%.

De analyse per arrondissement laat zien dat in de eerste vier maanden van 2001 de arrondissementen Diksmuide en Brugge de grootste relatieve afnames kenden van de werkloosheid, respectievelijk met 16,4% en 12,7%, op de voet gevolgd door de arrondissementen Ieper (-11,3%) en

Figuur 1
Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen

Bron: VDAB, Grafische verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Veurne (-11,1%). In de overige arrondissementen was de relatieve afname heel wat kleiner. In Oostende daalde de werkloosheid met 5,7%, daarna volgen Kortrijk (-4,9%) en Tielt (-4,2%). Het kleinst was de afname in het arrondissement Roeselare (-0,8%). Hier valt wel op te merken dat de arrondissementen Tielt en Roeselare de laagste werkloosheidspercentages noteren in de provincie.

Wat de werkloosheid naar leeftijd betreft, waren er in april 2001 in West-Vlaanderen 5.252 werklozen jonger dan 25 jaar. Hun aantal daalde met 3,2% ten opzichte van april 2000, wat relatief weinig is. Het aandeel van de jongeren in het totaal aantal werklozen nam daardoor toe van 21,4% in april 2000 naar 22,2% in april 2001. In maart was er ook al een stijging van het aandeel jongeren op jaarbasis.

Het aantal werklozen ouder dan 45 jaar in West-Vlaanderen daarentegen nam in april van dit jaar sterker af dan het totaal aantal werklozen (-7,5%). Hun aandeel in het totaal aantal werklozen bedraagt nu 24,4%.

Werkaanbiedingen (bron: VDAB)

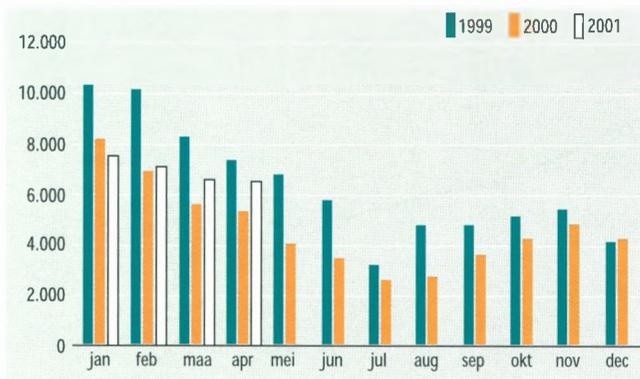
Eind april waren er in West-Vlaanderen 9.475 openstaande werkaanbiedingen bij de VDAB. Ten opzichte van april 2000 is dit een daling met 14,4%. Sedert september 2000 stellen we vast dat het aantal lopende werkaanbiedingen bij de VDAB afneemt. Dit heeft echter te maken met administratieve wijzigingen in de afwerking van vacatures door de VDAB. Vanaf september 2000 heeft de VDAB naast het AMI (Arbeidsmarktinformatiesysteem) een tweede systeem in gebruik genomen: de 'jobmanager', waarbij werkgevers zelf hun vacatures kunnen registreren via internet-technologie. De afwerking van deze vacatures is slechts gedeeltelijk gekend. Bovendien blijven interimvacatures, die het overgrote deel uitmaken in de jobmanager, nog slechts 14 dagen openstaan (verlengbaar met maximum 14 dagen), waar dit vroeger onbeperkt was. Hierdoor zorgde de invoering van de jobmanager voor een kunstmatige daling van het saldo openstaande vacatures.

In de toekomst nemen we daarom het aantal openstaande vacatures niet meer op als indicator. Het aantal ontvangen vacatures blijft wel een goede sociaal-economische indicator. Het aantal ontvangen vacatures blijft toenemen. In de eerste vier maanden van 2001 werden 20.406 vacatures ontvangen tegenover 19.026 in dezelfde periode van 2000 en 12.734 in dezelfde periode van 1999. Het aantal ontvangen vacatures stijgt wel minder snel.

Tijdelijke werkloosheid (bron: RVA)

In april 2001 waren er in West-Vlaanderen gemiddeld 6.465 tijdelijke werklozen³. Op jaarbasis is dit een stijging met 22,4%. Ook in februari en maart 2001 en december 2000 waren er stijgingen op jaarbasis (zie figuur 2). Deze opstoot van de tijdelijke werkloosheid, een indicator die zeer conjunctuurgevoelig is, is een indicatie voor de huidige conjunctuurverzwakking.

Figuur 2
Evolutie van de tijdelijke werkloosheid (gemiddeld aantal) in West-Vlaanderen

Bron: RVA, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen

Bouwvergunningen (bron : NIS)

In maart 2001 werd in West-Vlaanderen de bouw van 1.103 woningen⁴ vergund. Dit is 18,6% meer dan een jaar eerder. Gezien over een langere periode, wat voor deze indicator wel aan te raden is omdat ze aan relatief grote schommelingen onderhevig is, ligt bijvoorbeeld het twaalfmaandsgemiddelde in maart 2001 8,6% hoger dan in maart 2000.

Omzet (bron : NIS)

De grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen⁵ haalden in februari 2001 een omzetcijfer van 154,3 miljard fr., wat 2,3% meer is dan een jaar eerder (**zie figuur 3**). In reële termen, dit betekent gecorrigeerd voor inflatie⁶, was er geen omzetsijging. Het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde blijft echter nog steeds toenemen; het stijgingspercentage neemt wel af sedert eind 2000. De omzet in de kleinhandel, een indicator voor het consumentenvertrouwen, bedroeg in februari van dit jaar 16,2 miljard fr. en steeg op jaarbasis met 3,2%. De omzet blijft weliswaar stijgen, maar ook hier neemt de relatieve stijging van het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde af.

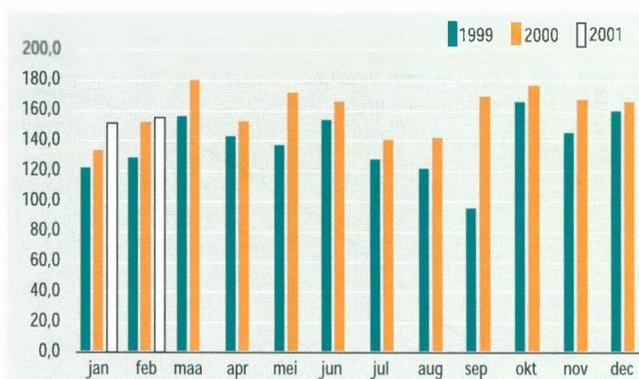
Investerings (bron : NIS)

De investeringen van de grote ondernemingen met zetel in West-Vlaanderen⁷ beliepen in februari 2001 5,3 miljard fr. Dit is circa 600 miljoen fr. of 10,2% minder dan in februari 2000. Sedert het laatste kwartaal van 2000 stellen we een daling vast van de investeringen op jaarbasis. Ook het voortschrijdend twaalfmaandsgemiddelde neemt sedert een vijftal maanden af.

Faillissementen (bron : NIS)

In april 2001 werden in West-Vlaanderen 42 faillissementen genoteerd, 7 minder dan in april 2000. Ook in maart was er een daling op jaarbasis. In de laatste 12 maanden

Figuur 3
Evolutie van de omzet van de grote bedrijven in West-Vlaanderen, in miljard fr.*

* Bedrijven met een minimumomzet van 20 miljoen fr., met zetel in West-Vlaanderen.
Bron: NIS, Grafische verwerking: GOM-West-Vlaanderen

waren er in totaal circa 10,8% minder faillissementen op jaarbasis in West-Vlaanderen, in het Vlaamse Gewest bedroeg de afname 3,8%.

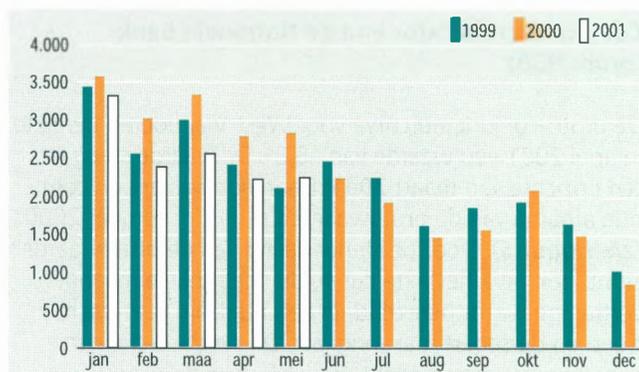
Uitvoer (bron : INR)

De recentste gegevens over de uitvoer van West-Vlaanderen dateren van december 2000. In die maand lag de uitvoer 5,6% hoger dan in december 1999. Over het jaar 2000 lag de geldelijke uitvoer 14,1% hoger dan in 1999. De toename op jaarbasis nam wel per kwartaal af van 18,1% in het eerste kwartaal naar 10,8% in het laatste kwartaal van 2000. In het Vlaamse Gewest werd dezelfde tendens vastgesteld.

Nieuwe personenwagens (bron : FEBIAC)

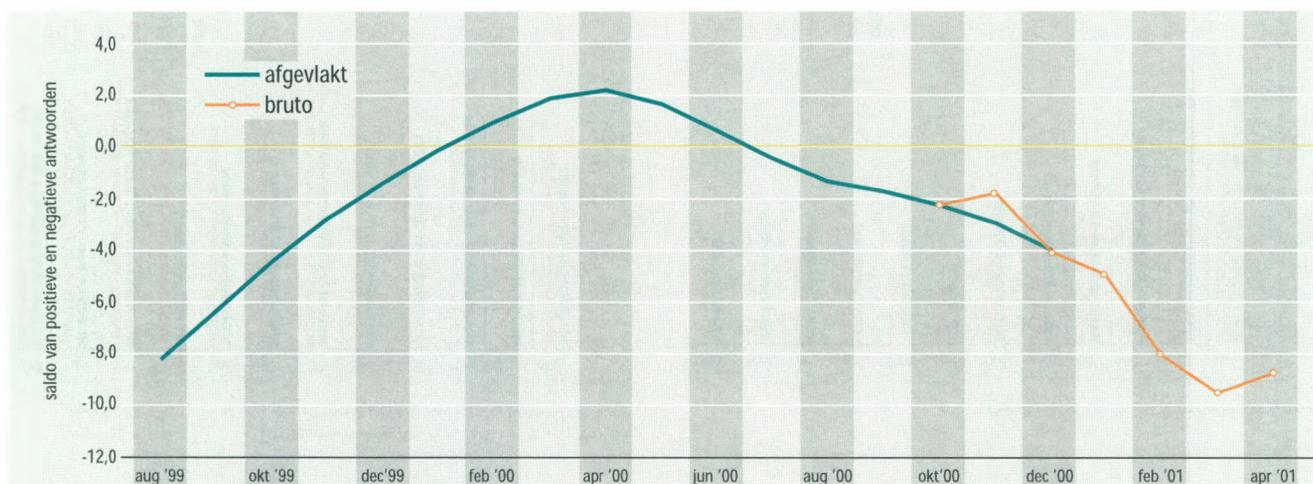
In mei 2001 werden in West-Vlaanderen 2.247 nieuwe personenwagens ingeschreven. Ten opzichte van mei 2000 is dit een afname met 20,5%. De dalende tendens op jaarbasis van het aantal inschrijvingen heeft zich ingezet vanaf de tweede jaarhalf van 2000 (**zie figuur 4**). In de recent-

Figuur 4
Evolutie van de inschrijvingen van nieuwe personenwagens in West-Vlaanderen

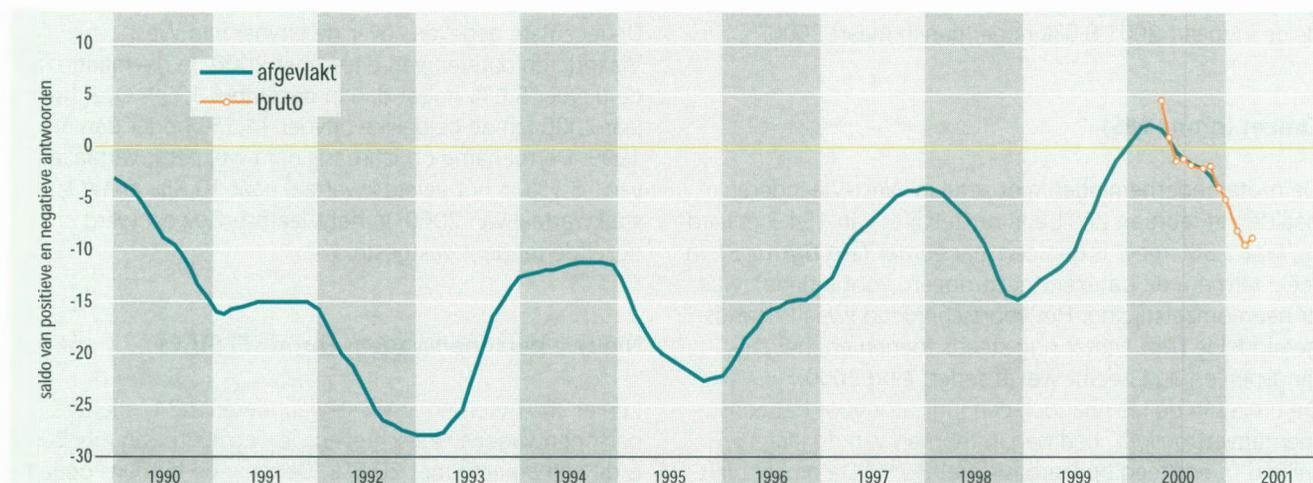
Bron: FEBIAC, Grafische verwerking: GOM-West-Vlaanderen

Figuur 5
Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen,
augustus 1999 - april 2001

Bron: NBB, Verwerking: GOM-West-Vlaanderen

Figuur 6
Synthetische conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen,
1990-2001

Bron: NBB, Verwerking: GOM-West-Vlaanderen

ste twaalf maanden werden in West-Vlaanderen en in het Vlaamse Gewest op jaarbasis maar liefst 14% minder nieuwe personenwagens ingeschreven.

Conjunctuurindicator van de Nationale Bank (bron: NBB)

De bruto-conjunctuurcurve voor West-Vlaanderen bereikte in april 2001 een waarde van $-8,8^{\circ}$. De waarde steeg iets ten opzichte van maart 2001. Daarvoor was er een continue afname van de brutowaarden sedert november 2000 (zie figuur 5). Door de sterke daling van de brutowaarden zit nu ook de afgevlakte curve, die met enkele maanden vertraging wordt berekend, in een duidelijk neerwaartse trend en dit sedert mei vorig jaar. De synthetische curve over langere termijn toont duidelijk de verschillende conjunctuurcycli in de jaren negentig (zie figuur 6).

De curve voor de industrie vertoont hetzelfde patroon als de synthetische curve; de industrie weegt er ook het sterkst in door. De curve voor de ruwbouw bereikte een piek in maart vorig jaar, nam daarna af tot juli 2000 maar leek toen te stabiliseren. Sedert oktober lijkt ook hier echter de negatieve trend ingezet. De curve voor de handel toont een heel ander patroon. De daling van de afgevlakte curve lijkt stopgezet in oktober 2000 en de curve vertoont sedertdien een positieve trend. Hetzelfde kan gezegd worden van de curve voor de dienstverlening aan bedrijven. Deze laatste curve zit niet vervat in de synthetische conjunctuurcurve.

Besluit

Zoals in vorige overzichten aangegeven, was 2000 een uitstekend jaar op conjunctureel vlak. De "diamant van West-

Vlaanderen" vat dit nog eens overduidelijk samen⁹. Alle geanalyseerde indicatoren scoorden in 2000 beter dan in 1999 (zie figuur 7).

Verskillende indicatoren geven signalen dat de conjunctuur begin 2001 verzwakt.

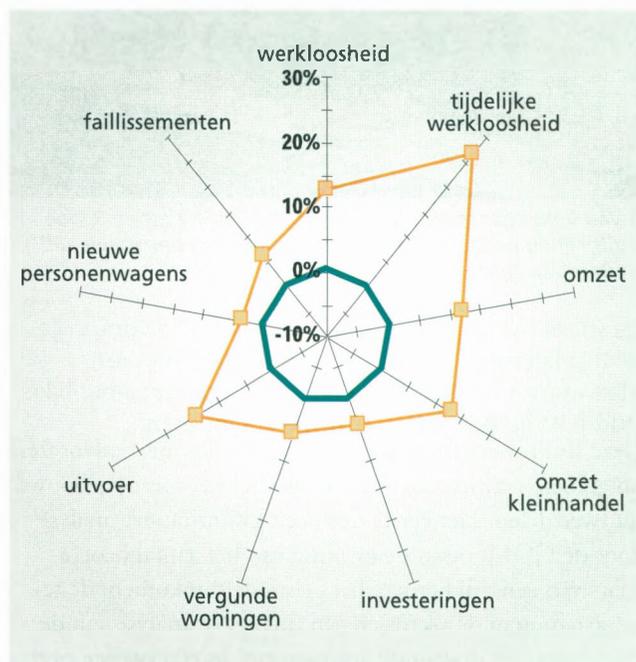
De werkloosheid in West-Vlaanderen daalde in april jongstleden wel met bijna 7% op jaarbasis, maar we stellen vast dat de relatieve maandelijkse afnames kleiner worden. Het aandeel van de jeugd in de totale werkloosheid nam in april ietwat toe op jaarbasis. De tijdelijke werkloosheid nam in april 2001 met meer dan 20% ten opzichte van april 2000. Het aantal lopende werkaanbiedingen neemt sedert september vorig jaar af op jaarbasis, maar dit is louter het gevolg van institutionele wijzigingen. Het aantal ontvangen vacatures neemt nog toe, maar minder snel.

De evolutie van de indicatoren van vraag en aanbod loopt uiteen. De evolutie van de bouwvergunningen is positief: het twaalfmaandsgemiddelde van de afgeleverde bouwvergunningen lag in maart 2001 bijna 9% hoger dan in maart 2000. Ook het omzetcijfer, zowel globaal als dat van de kleinhandel neemt nog steeds toe op jaarbasis. Wel is het zo dat de toenames op jaarbasis kleiner worden. De investeringen dalen op jaarbasis sedert het laatste kwartaal van 2000. Het aantal faillissementen daalt, wat dan weer positief is. Ook het uitvoercijfer stijgt nog steeds op jaarbasis, al werd de toename op jaarbasis doorheen het jaar 2000 steeds kleiner. Het aantal inschrijvingen van nieuwe personenwagens blijft sterk teruglopen. In mei 2001 werden méér dan 20% minder nieuwe personenwagens ingeschreven in vergelijking met mei 2000.

Ook de conjunctuurcurve van de Nationale Bank geeft duidelijke tekenen van een neergaande conjunctuur. De globale conjunctuurcurve zit onomstotelijk in een neerwaartse trend. Positief is wel dat de recentste brutowaarde steeg. Dit kan er misschien op wijzen dat de negatieve trend gebroken is en dat we de bodem van de economische conjunctuurcyclus bereikt hebben. De brutowaarden van de volgende maanden zullen hierover uitsluitsel geven.

- 1 Opmaak mei/juni 2001.
- 2 Onder werklozen wordt verstaan: het aantal niet-werkende werkzoekenden. Zij vertegenwoordigen het bij de VDAB ingeschreven arbeidsmarktpotentieel. In deze groep zijn onder meer de schoolverlaters, de vrij ingeschrevenen en een zeer diverse restgroep (met daarin de tijdelijk geschorsten) opgenomen. Een nadeel is wel dat de oudere werklozen met vrijstelling van inschrijving als werkzoekend (50 jaar of ouder) niet zijn opgenomen.
- 3 Er zijn twee statistieken beschikbaar met betrekking tot de tijdelijke werkloosheid. Ten eerste het aantal fysieke eenheden van de tijdelijke werkloosheid, wat overeenkomt met het aantal betalingen per maand of het aantal tijdelijke werklozen, ongeacht de duur van de tijdelijke werkloosheid. De tweede statistiek is het gemiddeld aantal van de tijdelijke werkloosheid, dat een betere indicator is voor de omvang van de tijdelijke werkloosheid, aangezien het aantal vergoedbare dagen van tijdelijke werkloosheid in verhouding gebracht wordt tot het aantal potentiële arbeidsdagen in de betrokken maand. In dit conjunctuuroverzicht wordt de tweede statistiek geanalyseerd. Deze cijfers mogen niet gebruikt worden als indicatie van de werklozen, omdat het gaat om personen die nog steeds door een arbeidscontract gebonden zijn, maar om tijdelijke redenen geen werk hebben. De voornaamste oorzaak van tijdelijke werk-

Figuur 7
Evolutie van de sociaal-economische indicatoren in 2000 ten opzichte van 1999 in West-Vlaanderen

Verwerking: GOM-West-Vlaanderen

loosheid is van economische aard, maar ook weersomstandigheden, jaarlijks verlof voor beginnende werknemers, overmacht, technische stoornis of stakingen kunnen een oorzaak zijn.

- 4 Vergunde woningen in woongebouwen en in niet-woongebouwen.
- 5 Het feit dat de registratie gebeurt naar vestiging van de hoofdzetel betekent dat men niet noodzakelijk de economische activiteit in het betrokken arrondissement meet. Dit nadeel wordt afgezwakt doordat het hier over een evolutie doorheen de tijd gaat. Maandelijkse procentuele veranderingen zijn dan belangrijker dan absolute gegevens. Een tweede nadeel is dat enkel bedrijven met een omzet van 20 miljoen fr. of meer aangifte doen op maandbasis. Het kan zijn dat een bedrijf nu eens wel en dan weer niet beantwoordt aan dit criterium. Om dit nadeel te ondervangen is het aangewezen op provinciaal niveau te werken. "Toetreders" en "uittreders" vallen dan minder op en kunnen elkaar misschien meer compenseren dan als men werkt op het arrondissementale niveau.
- 6 Aan de hand van het indexcijfer der consumptieprijzen.
- 7 Zie voetnoot 6.
- 8 De constructie van de indicator van de Nationale Bank verloopt als volgt: er wordt maandelijks een enquêteformulier aan bedrijfsleiders verzonden. Daarin gaat men na hoe het gesteld is met een aantal facetten van de activiteit, de vraag en de vooruitzichten. Er zijn drie antwoordmogelijkheden: stijgend (positief), gelijkblijvend of dalend (negatief). De indicator is het saldo van de positieve en de negatieve antwoorden op deze vragen, en dit voor alle ondervraagden. In tegenstelling tot de nationale indicator worden de antwoorden per provincie niet gewogen. De maandelijkse resultaten van de enquête worden op een grafiek uitgezet. De curve wordt afgevlakt. Zo kan men de trend gemakkelijker onderkennen.
- 9 De "diamant van West-Vlaanderen" bestaat uit een assenstelsel waarop met een stip de waarden van verschillende indicatoren zijn weergegeven. De stippen zijn verbonden met een lijn. Zij vormen de "diamant". Op de bovenste as staat de schaalindeling ingetekend, die in feite de procentuele "verbetering" of "verslechtering" van de indicatoren weergeeft. Bij een stationaire toestand (0 % groei) wordt een figuur verkregen zoals aangeduid door de centrale cirkel. Bij een verbetering van de indicator liggen de waarden buiten de centrale veelhoek. Als alle waarden in gunstige zin evolueren, dan is de diamant groter dan de centrale cirkel.